

Několik poznámek k vědě

Pánové profesori Dolista, Dylevský a Novotný se vyjadřovali na stránkách tohoto časopisu k vědě. I já bych rád přispěl „svou troškou do mlýna“.

Na otázku „Co je věda?“ je těžko odpovědět. Článek profesora Holého ukazuje, že v České republice jsme vlastně všichni s vědou „na štíru“, ale všichni ji musíme dělat.

Dokonce je to tak daleko, že na vysoké škole převládá zájem, aby každý vysokoškolský učitel měl prokázanou publikační činnost, nad zájmem o kvalitu pedagogického procesu. Ono to pochopitelně není nařízení rektorátu, ale jsou to podmínky pro akreditace.

Nechci polemizovat s vědeckými pracovníky, ale pokusím se stručně zmínit o tom, co si myslím o vědě v klinické medicíně a v sociálních vědách. Podle mého názoru u obou těchto profesí nelze odbornost měřit počtem publikací, a to zvláště ne v zahraničních časopisech IF. Odbornost v těchto profesích souvisí s nadáním člověka, tvrdím, že úspěch v těchto oblastech totiž souvisí s empatií, s vrozeným vztahem k této práci, tj. že se vlastně jedná o druh umění. Pan profesor Švejcar a jiní pediatri by podle dnešních kritérií nemohli být profesori. Kritériem odborné úrovně tedy nemůže být publikační aktivita českých předních pracovníků v zahraničních časopisech. Jejich publikační aktivita by měla být soustředěna do významných českých časopisů. Zde především publikace získají bohatou čtenářskou obec a závěry těchto prací jsou využívány v praxi. Do IF časopisů se může dostat český vědec uvedených profesí jen velmi těžko. Často si dopisují s redakcemi významných zahraničních časopisů v uvedených vědách. Při odeslání klinické práce z daného oboru je často redakci uvedeno, že práce nemůže oslovit zahraniční čtenáře, protože se jedná o specifickou komunitní českou záležitost, a proto ji nemohou přijmout. K tomu pak přistupuje potřebný lobismus v zahraničních redakčních radách.

Při současných požadavcích pro akreditační, reakreditační a habilitační řízení se musí pracovník těchto oborů alespoň pokusit svůj výzkum zaslat do IF časopisu.

Průběh je většinou následující. Autor napíše výsledky svého klinického výzkumu významného pro ČR. Ze shora uvedených důvodů pošle do zahraničního časopisu. Redakční rada mu po určité době oznámí, že publikaci nepřijme. Autor, dodrží-li publikační etiku, článek mezi tím nepošle do časopisu českého. Teprve po odmítnutí článku třeba i několika zahraničními redakcemi se rozhodne ho publikovat v českém časopise. Mezitím uplyne rok. Výsledkem je, že český lékař či sociální pracovník, který se nezabývá oborem vědecky, dostane tak i významnou praktickou informaci opožděně. Autor může být poškozen také tím, že v některých případech ztratí prioritu.

Z hlediska sociální politiky vzniká otázka, jak k tomu přijde český daňový poplatník, který na výzkum výrazně přispívá, ale je poškozen event. pozdním využitím výsledků ve vlastní komunitě.

Stále se diskutuje, jak hodnotit výzkum. Podle mého názoru jakýkoliv výzkum, který je v průběhu nejpozději dvou let využíván v denní praxi sociálního pracovníka, lékaře, sestry, ale i vědeckého pracoviště, je významný.

Jak řešit tento problém???

Velmi obtížně. Pracovníci ZSF konkrétně se snaží vybudovat databázi citací pro české a slovenské časopisy z daných oblastí. Jistě je to málo, ale přece jen něco.

Miloš Velemínský